

[Hartvig Frisch.]

til Virkeligheden og erkende, at det er ikke med en Slags liberalistiske Teorier, at det ærede Medlem kan bekæmpe Regeringspartierne, for Partiet er selv fuldkommen bundet til en Række Handlinger, som intet har med Liberalisme at gøre.

Naar det ærede Medlem over for Sympatien med Millionærerne vilde sige til mig: Kast dog et Blik her ud over Salen og tænk paa de Folk, vi repræsenterer her i Landet, der kan dog ikke være Mening i at tro, at vi saa har Sympatien for Millionærerne, saa vil jeg svare: Synes det ærede Medlem ikke, at man i et saadant Spørgsmaal maa holde sig til de Standpunkter, som Partiet indtager ved Afstemninger? Jeg nævnte i mit Indlæg den temmelig kraftige Agitation, der havde været ført under Valgkampagnen imod Socialdemokratiet som det Parti, der baade skabte Millionærer og kælede for dem og havde Sympati for dem. En saadan Agitation har jo været ført, og er det saa ikke berettiget, at man, naar dette Spørgsmaal nu er fremme i denne Samling ved Behandlingen af Merindkomstskatten og ved Tillægsskatten, og naar man ser det Standpunkt, Venstre indtager, at man saa siger: Her var Lejligheden, her skulde Venstre vise, om det var rigtigt, hvad de har sagt paa disse Valgtribuner! Og saa maa det videre være berettiget at sige, at Venstre havde vist i dette Spørgsmaal, at Sympatien var hos Millionærerne, for hvis man tænkte sig, at deres Handling havde afgørende Betydning, vilde Følgen blive, at Millionærerne blev skaanet. Vi maa ved Bedømmelsen af Afstemningerne se paa, hvad de vil føre til.

De Bemærkninger, det ærede Medlem Hr. Knud Kristensen gjorde angaaende Skolen, forstod jeg skulde være Udtryk for, at Venstre altid havde haft Interesse for den fri Undervisning. Det svarer jo ganske til de Bemærkninger, jeg fremsatte vedrørende Landsbyskolen, men jeg forstaaer, at det er ikke det, det ærede Medlem Hr. Knud Kristensen tænker paa, naar han taler om den fri Undervisning, det er ikke Folkeskolen med dens Undervisningspligt. Men det, jeg netop fremhævede, var det mærkswærdige i, at Venstre, Bondedemokratiet, der kom til Magten i 1901, gav en udmærket Skolelov for den højere Skole og skaffede udmærkede Betingelser ogsaa for Universitetsundervisningen f. Eks. — J. C. Christensen havde jo i sin Tid meget stor Interesse for disse Felter —, og det skal Venstre have Ros for, men hvad der maa forbavse os andre, er dette, at Venstre ingen

Interesse havde for den Opgave at skabe en Landsbyskole, den almindelige Folkeskole, hvor de, der skal rette sig efter Undervisningspligten, maa sende deres Børn hen. Der blev i hvert Tilfælde ikke fra dette Partis Side foretaget de indgribende Reformers, som vi nu er nødt til at tage op, efter at Modstanden i Landstinget er faldet. Det er dog betegnende, at der er gaaet 36 Aar, før man har kunnet faa det taget op, som man ikke alene i de socialdemokratiske styrede Kommuner, men ogsaa i de Kommuner, hvor Socialdemokratiet har banket og banket løs paa det, har faaet drevet igennem, nemlig at faa den forbedrede Skole. Derfor kan de Betragtninger, det ærede Medlem gjorde gældende, om den fri Undervisning, som Venstre særlig interesserer sig for, alligevel for mig have Lov at staa ved Magt, men saa maa det ærede Medlem huske, hvor faa det kommer til at dreje sig om. Det er jo nemlig Sagen, at saa er det kun et lille Udsnit af Befolkningen, man interesserer sig for, thi for den store almindelige Befolkning, som ikke faar anden Skoleundervisning end disse 7 Aar, vil det være ganske væsentlig, hvordan Landsbyskolen, hvordan selve Folkeskolen er indrettet. Derfor synes jeg ikke, det ærede Medlem rigtig havde Ret i sine Indvendinger mod mine Bemærkninger.

Jeg giver derimod det ærede Medlem evig Ret i, at man ikke paa nogen Maade kan sige, at boglig Lærdom er den eneste Vej til Dygtiggørelse. Det har det ærede Medlem fuldkommen Ret i, og jeg vil tilføje, da det ærede Medlem nu har rejst dette Spørgsmaal, at det har været en af Oplevelserne ved at komme herind og deltage i Arbejdet, at det ligefrem, kan jeg sige, har været en Slags Universitet i ny Skikkelse for mig, nemlig noget i Retning af gamle Grundtvigs-Tanke om Højskolen i Soer, som man har læst saa meget om, en Folkets Højskole. Det eneste Sted, jeg nogen Sinde har fundet, der mindede lidt om det, er denne Sal og dens Arbejde. Den minder om det derved, at vi er fra alle Lag af Befolkningen, og vi har saare forskellig Uddannelse, men vi arbejder alle paa Linie, vi arbejder sammen — vi kan være uenige —, der er noget løftende i dette, og jeg har Gang paa Gang gjort netop den Opdagelse, at det praktiske Livs Mænd i mange Henseender kan være de boglærte langt overlegne, men jeg vil paa den anden Side sige, at det er kun faa, der virkelig vil formaa at overvinde en fuldkommen elendig Barneundervisning senere i deres Liv, for det er nemlig Sagen, at alt Under-